LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (8 5) 239 6170 / 239 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

Analitinė apžvalga
22/82

2022-09-16

Konversijos terapijos taikymo draudimas užsienio šalyse

Konversijos terapija – plataus pobūdžio intervencijų taikymas, kai siekiama, kad asmens seksualinė orientacija arba lytinė tapatybė būtų pakeista. Konversijos terapijos praktikos taikymo tikslas – pakeisti asmens seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę arba lytinę išraišką taip, kad ji atitiktų homoseksualumo normas[1].

Terapijos terminas, išverstas iš graikų kalbos, reiškia gydymo taikymą, tačiau konversijos terapija yra labai nutolusi nuo pirminės šio žodžio reikšmės. Konversijos terapijos metu yra naudojamos labai žalingos intervencinės priemonės, kurios sukelia stiprų skausmą, kančias ir turi ilgalaikių fizinių bei psichologinių padarinių. Nustatyta, kad konversijos terapijos metu asmenims yra taikoma psichoanalitinė terapija, dvasinė intervencija – elektrokonvulsinė terapija ir kitos neetiškos priemonės. Vis daugiau užsienio valstybių visame pasaulyje siekia uždrausti konversijos terapijos taikymą, tačiau šios terapijos taikymas ir toliau išlieka legalus daugumoje pasaulio šalių.

Šiame darbe pateikiama informacija apie konversijos terapijos taikymo draudimo modelius įvairiose pasaulio valstybėse – Australijoje, Brazilijoje, Ekvadore, Ispanijoje, Kanadoje, Maltoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje.

Įvadas

Remiantis Tarptautinės lesbiečių, gėjų, biseksualų, transseksualų ir interseksualų asociacijos (*ILGA*) pateikiamais Pasaulinės teisinio reguliavimo apklausos dėl vadinamosios „konversijos terapijos“ taikymo duomenimis, medicinos specialistų pastangos pakeisti asmens seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę arba lytinę išraišką gali būti paremtos įvairiais metodais ir praktika[2]. Labiausiai paplitusi konversijos terapijos praktika – psichoterapija. Psichoterapijos taikymas yra pagrįstas įsitikinimu, kad seksualinis potraukis tos pačios lyties asmenims ir lyčių įvairovė yra netinkamo auklėjimo ir aplaidumo priežastis. Psichoterapijos metu asmenims yra taikoma psichodinaminė, elgesio, kognityvinė ir tarpasmeninė terapija. Dažniausiai konversijos terapija (psichoterapijoje) yra taikoma naudojant elektros šoką ir pykinimą bei paralyžių sukeliančius vaistus.

Dar viena paplitusi konversijos terapijos praktika – medicinos praktika. Ši praktika pagrįsta įsitikinimu, kad seksualinė ir lyčių įvairovė yra būdinga asmenims, turintiems biologinę disfunkciją. Taikant medicinos praktiką asmenims yra skiriami įvairūs ilgalaikio vartojimo vaistai, hormonai arba steroidų preparatai, kuriais siekiama „išgydyti“ asmenų seksualinę arba lytinę tapatybę. Svarbu paminėti ir tai, kad dažnai konversijos terapijos praktika yra taikoma atsižvelgiant į tikėjimo ir

[1] United Nations independent expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity (IESOGI). *Report on Conversion Therapy*. 2022: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/SexualOrientation/ConversionTherapyReport.pdf

[2] L. Ramon Mendos. *Curbing Deception: A world survey on legal regulation of so-called "conversion therapies"*. Geneva, 2020. p. 21-48: https://ilga.org/downloads/ILGA_World_Curbing_Deception_world_survey_legal_restrictions_conversion_therapy.pdf

religijos apraiškas. Ši praktika pagrįsta įsitikinimu, kad netradicinė asmenų seksualinė ir lytinė tapatybė yra nuodėminga. Taikant konversijos terapijos praktiką atsižvelgiant į religijos apraiškas, asmenims yra paskiriamos religinės programos, kurių metu jie patiria fizinį smurtą, kankinimą ar net egzorcizmą.

Taip pat nustatyta, kad taikoma konversijos terapijos praktika iš prigimties yra žeminanti ir diskriminacinė. Konversijos terapijos taikymas sukelia tiek ilgalaikius fizinius, tiek psichologinius padarinius. Asmenims, patyrusiems konversijos terapiją, gali kilti kaltės, didelės gėdos, pasibjaurėjimo savimi ir beviltiškumo jausmai. Konversijos terapijos praktikos metodai ir priemonės dažniausiai sumenkina asmens savigarbą, sukelia nerimo priepuolius, depresiją, socialinę izoliaciją, intymumo sunkumų, seksualinę disfunkciją, potrauminių streso sutrikimų ir priveda prie savižudybės[3].

Pažymėtina, kad neretai konversijos terapija yra atliekama nelegaliose gydymo įstaigose arba religinėse bendruomenėse, o tokio pobūdžio informacija yra nevieša.

Europos Parlamentas 2018 m. griežtai pasmerkė visų formų LGBT+ asmenų diskriminaciją, įskaitant konversijos terapijos praktikos taikymą. Europos Parlamentas pareiškė, kad visoms Europos Sąjungos valstybėms narėms reikia skubiai kovoti su didėjančiu neapykantos kurstymu. Taip pat Europos Parlamentas palankiai įvertino ir planuoja vertinti iniciatyvas, draudžiančias LGBT+ asmenų konversijos terapiją, ir paragino visas valstybes nares priimti priemones, kuriomis būtų gerbiama ir remiama teisė į lytį, tapatybę ir lytinę išraišką[4]. Nepaisant to, Belgija, Didžioji Britanija, Lenkija, Olandija ir Portugalija pateikė nacionalinius siūlymus dėl konversijos terapijos taikymo uždraudimo, tačiau jokie teisės aktai iki šiol nėra patvirtinti.

Kai kurios pasaulio šalys patvirtino tiek nacionalinius, tiek regioninius teisės aktus, draudžiančius taikyti konversijos terapiją. Pavyzdžiui, Malta ir Vokietija nacionaliniu lygiu patvirtino nacionalinius teisės aktus, pagal kuriuos prievartinė konversijos terapija yra kriminalizuojama, nepaisant jos taikymo formos, o konversijos terapiją vykdantiems asmenims gresia administracinė ir baudžiamoji atsakomybė. Pagal Ekvadoro civilinį kodeksą šalyje draudžiamas konversijos terapijos praktikos taikymas, o Brazilijos Aukščiausiojo Teismo teisėjai patvirtino, kad konversijos terapijos taikymas visoje šalyje yra neteisėtas. Svarbu paminėti ir tai, kad Jungtinėse Amerikos Valstijose konversijos terapija (asmenims iki 18 metų) yra uždrausta 20 valstijų.

Pažymėtina, kad pasaulyje yra šalių, kurios savo nacionaliniais teisės aktais nėra uždraudusios konversijos terapijos, tačiau tokia praktika gali būti netiesiogiai uždrausta taikant atitinkamų institucijų vidaus teisės aktus. Pavyzdžiui, Albanijos, Argentinos ir Šveicarijos medicinos įstaigų darbuotojai savo darbo praktikoje negali taikyti konversijos terapijos, o medicinos specialistams – siūlyti tokios praktikos. Nepaisant to, institucijų vidaus teisės aktai neapima dvasinių organizacijų ir bendruomenių, kuriose konversijos terapija gali būti praktikuojama ir taikoma.

Konversijos terapijos taikymas šiandien yra priskiriamas prie modernaus asmenų kankinimo modelio, o šios praktikos draudimo tema vis dažniau diskutuojama aukščiausiose valstybės institucijose. Veiksmingiausias būdas sustabdyti konversijos terapijos taikymą – nacionaliniai teisės aktai, pagal kuriuos konversijos terapijos vykdytojai būtų kriminalizuojami, o LGBT+ asmenims būtų suteikiama teisinė apsauga.

Toliau šiame darbe yra apžvelgiamas skirtingose pasaulio valstybėse galiojantis konversijos terapijos draudimo teisinis reglamentavimas.

Australija

Australijoje konversijos terapijos taikymas yra uždraustas trijose administracinėse teritorijose.

---

[3] L. Ramon Mendos. *Curbing Deception: A world survey on legal regulation of so-called "conversion therapies"*. Geneva, 2020. p. 21-48: https://ilga.org/downloads/ILGA_World_Curbing_Deception_world_survey_legal_restrictions_conversion_therapy.pdf

[4] *European Parliament resolution of 1 March 2018 on the situation of fundamental rights in the EU in 2016 (2017/2125(INI))*: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0056_EN.html

Kvinslando Parlamentas 2020 m. rugpjūčio mėn. patvirtino Visuomenės sveikatos įstatymo pakeitimus, kurie nustato, kad konversijos terapijos taikymas yra priskiriamas neteisėtai veiklai. Pagal įstatymą konversijos terapija yra laikoma tokia praktika, kuri gali sukelti pykinimą, vėmimą ar paralyžių, siekiant nuslopinti asmens seksualinę orientaciją ar lytinę tapatybę. Taip pat konversijos terapija yra priskiriama tokiems veiksmams, kurių metu, naudojant prievartą, yra siekiama sukelti priešiškumą dėl potraukio tos pačios lyties asmenims. Konversijos terapijoje taip pat naudojami metodai, kuriais asmuo yra skatinamas įsitikinti, jog potraukis tos pačios lyties asmeniui arba asmens lytinė tapatybė yra yda arba sutrikimas (Visuomenės sveikatos įstatymo 213F straipsnis).

Naujos redakcijos Visuomenės sveikatos įstatymas taip pat nustato, kad gydytojams, slaugytojams, psichologams ir socialiniams darbuotojams atlikti konversijos terapiją yra neteisėta ir draudžiama, nepriklausomai nuo to, ar tai būtų mokama, ar nemokama paslauga.

Nustačius, kad sveikatos priežiūros paslaugų teikėjas taiko konversijos terapijos metodus, asmeniui gali būti skiriama laisvės atėmimo bausmė nuo 12 iki 18 mėnesių (Visuomenės sveikatos įstatymo 213H straipsnis).

Australijos sostinės teritorijos vyriausybė 2020 m. rugpjūčio mėn. patvirtino Seksualumo ir lytinės tapatybės konvertavimo praktikos įstatymą[5], kuriame nustatyta civilinė ir baudžiamoji atsakomybė asmenims, siekiantiems taikyti medicininius ar mokslinius tyrimus (įskaitant konversijos terapiją) be asmens sutikimo. Įstatymas numato, kad asmenims, kurie praktikuoja ir teikia konversijos terapijos paslaugas (tarp jų ne tik sveikatos priežiūros paslaugų teikėjams, bet ir religinėms organizacijoms), gali būti skiriama laisvės atėmimo bausmė iki 12 mėnesių. Pagal įstatymą šios nuostatos galioja ir tuo atveju, jeigu asmuo, kuriam yra planuojama vykdyti konversijos terapiją, išvežamas už Australijos sostinės teritorijos ribų (Seksualumo ir lytinės tapatybės konvertavimo praktikos įstatymo 8–9 straipsniai).

Viktorijos Parlamentas 2021 m. vasario mėn. patvirtino Keitimo arba slopinimo (konversijos) praktikos draudimo įstatymą[6]. Pagal įstatymą konversijos terapija yra priskiriama nusikalstamai veiklai net ir tais atvejais, kai ši praktika atliekama specialiai to neplanuojant arba dėl aplaidaus specialistų elgesio, o konversijos terapijos padarinys gali būti rimtas sveikatos sužalojimas. Įstatymas numato, kad asmenims, kurie praktikuoja ir teikia konversijos terapijos paslaugas, gali būti skiriama laisvės atėmimo bausmė nuo 2 iki 20 metų (priklausomai nuo veiklos vykdymo aplinkybių ir padarytos žalos) (Keitimo arba slopinimo (konversijos) praktikos draudimo įstatymo 10 straipsnis).

Brazilija

Dar 1999 m. Brazilija tapo pirmąja pasaulio šalimi, uždraudusia konversijos terapijos taikymo praktiką šalies teritorijoje.

Federalinė psichologų taryba, naudodamasi savo teisinėmis galiomis, 1999 m. kovo 22 d. patvirtino rezoliuciją dėl psichologų darbo taisyklių, susijusių su seksualine žmonių orientacija[7]. Taisyklėse numatyta, kad visi šalies psichologai savo veiklą vykdo nesiimdami jokių veiksmų, kurie būtų palankūs patologizuoti homoerotinį elgesį ar praktiką. Psichologai savo veikloje taip pat neturi imtis prievartinių veiksmų, kuriais siekiama nukreipti homoseksualius asmenis į nepageidaujamą gydymą. Taisyklėse taip pat numatyta, kad psichologai nedirba renginiuose ir su institucijomis, siūlančiomis homoseksualumo gydymą ir kitą panašaus pobūdžio praktiką[8].

Pažymėtina, kad Federalinė psichologų taryba 2018 m. papildė rezoliuciją dėl psichologų darbo taisyklių, susijusių su seksualine žmonių orientacija, ir į atnaujintą dokumentą įtraukė nuostatas, susijusias su transseksualų ir transvestitų apsauga.

---

[5] *Sexuality and Gender Identity Conversion Practices Act 2020*: https://www.legislation.act.gov.au/View/a/2020-49/current/PDF/2020-49.PDF

[6] *Change or Suppression (Conversion) Practices Prohibition Act 2021*: https://content.legislation.vic.gov.au/sites/default/files/2021-02/21-003aa%20authorised.pdf

[7] *Resolução CFP N° 001/99 de 22 de Março de 1999*: https://web.archive.org/web/20171115015843/http://site.cfp.org.br/wp-content/uploads/1999/03/resolucao1999_1.pdf

[8] *Resolução CFP N° 001/99 de 22 de Março de 1999*: https://web.archive.org/web/20171115015843/http://site.cfp.org.br/wp-content/uploads/1999/03/resolucao1999_1.pdf

2022 m. balandžio mėn. vienas iš Brazilijos Deputatų Rūmų atstovų (Socialdemokratų partijos narys) pateikė Baudžiamojo kodekso pakeitimo projektą[9], kuriuo siekiama kriminalizuoti konversijos terapiją nacionaliniu lygiu. Baudžiamojo kodekso pakeitimo projekte konversijos terapija yra apibūdinama kaip kito asmens kankinimas, siekiant nuslopinti asmens seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę ir lytinę raišką. Baudžiamojo kodekso pakeitimo projekte numatoma, kad asmenims, kurie praktikuoja ir teikia konversijos terapijos paslaugas, gali būti skiriama laisvės atėmimo bausmė nuo 6 mėnesių iki 2 metų. Svarbu paminėti ir tai, kad Baudžiamojo kodekso pakeitimo projekte numatytos tokios pat laisvės atėmimo bausmės ir tiems asmenims, kurie skatina arba teikia konversijos terapijos gydymo reklamą bei tiesiogiai arba netiesiogiai siekia gauti materialinę naudą dėl asmens seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės ir lytinės raiškos represavimo.

Baudžiamojo kodekso pakeitimo projektas dar nėra įteisintas ir patvirtintas. Planuojama, kad šis Baudžiamojo kodekso pakeitimo projektas bus nagrinėjamas atitinkamose Deputatų Rūmų komisijose ir plenariniame posėdyje.

Ekvadoras

Teisingumo ir žmogaus teisių ministerija 2014 m. inicijavo šalies Baudžiamojo kodekso pakeitimus, kuriais remiantis buvo įtvirtintas nacionalinis konversijos terapijos suvokimas, terapijos reikšmė ir baudžiamosios atsakomybės taikymas už šios veiklos vykdymą[10].

Pagal galiojančios redakcijos Baudžiamąjį kodeksą asmuo, kuris kitam asmeniui sukelia fizinio ar psichologinio pobūdžio žalą, susijusią su asmens seksualine orientacija, lytine tapatybe ar lytine raiška, yra baudžiamas laisvės atėmimo bausme nuo 7 iki 10 metų. Šios sąlygos taip pat galioja ir tiems asmenims, kurie sudaro sąlygas arba taiko metodus, kurie gali sukelti ilgalaikę fizinę ar psichologinę žalą nukentėjusiajam, sumažinti jo protinius gebėjimus (Baudžiamojo kodekso 151 straipsnis).

Pažymėtina, kad pagal Baudžiamojo kodekso nuostatas valstybės tarnautojas, pareigūnas ar kitas aukštas pareigas einantis asmuo, kuris vienu ar kitu būdu prisideda prie konversijos terapijos taikymo, yra baudžiamas laisvės atėmimo bausme nuo 10 iki 13 metų.

Pagal Baudžiamojo kodekso nuostatas valstybės tarnautojas, kuris neišnaudojo savo kompetencijos siekiant nutraukti nustatytus konversijos terapijos taikymo metodus, baudžiamas laisvės atėmimo bausme nuo 5 iki 7 metų (Baudžiamojo kodekso 151 straipsnis).

Ispanija

Nors Ispanija neturi patvirtinusi bendrųjų nacionalinio lygmens teisės aktų, reglamentuojančių konversijos terapijos draudimą, tačiau nacionalinio teisės akto projektas buvo pateiktas dar 2021 m.

Nepaisant to, šalies regioniniai žmogaus teisių nediskriminavimo teisės aktai ir įstatymai reglamentuoja konversijos terapijos metodų taikymo draudimus. Ispanijos regioniniai įstatymai tarpusavyje yra panašūs. Juose vartojama ir reglamentuojama konkreti konversijos terapijos apibrėžtis ir šios praktikos draudimas, skirtas sveikatos priežiūros paslaugas teikiantiems asmenims, sveikatos paslaugas teikiančioms institucijoms ir kitoms asmenų grupėms, kurioms tai gali būti aktualu ar naudinga. Andalūzijos, Aragono, Kanarų salų, Kantabrijos, Madrido ir Valensijos regionuose įstatymo pažeidimas priskiriamas prie labai sunkių nusikaltimų. Nepaisant to, už konversijos terapijos taikymą šalies regionuose yra taikoma administracinė atsakomybė, kadangi regionų įstatymų leidėjai neturi teisinių galių nuteisti laisvės atėmimo bausme asmenimis, kurie siekia pakeisti kitų lytinę tapatybę ar seksualinę orientaciją.

Priimtuose Kantabrijos, Kanarų salų ir La Riochos regionų teisės aktuose numatytos administracinės baudos yra tokios pat kaip ir Madrido regione. Visiems asmenims, siekiantiems vienu

---

[9] *Projeto de Lei PL 737/2022:* https://www.camara.leg.br/propostas-legislativas/2318836

[10] *Código Orgánico Integral Penal*: https://web.archive.org/web/20180219062146/http://www.justicia.gob.ec/wp-content/uploads/2014/05/c%C3%B3digo_org%C3%A1nico_integral_penal_-_coip_ed._sdn-mjdhc.pdf

ar kitu būdu suvaržyti asmenų lytinę tapatybę ir seksualinę orientaciją, numatyta didžiausia administracinė bauda, siekianti 150 000 eurų[11].

Kanada

2022 m. sausio 7 d. patvirtintas naujos redakcijos šalies Baudžiamasis kodeksas[12]. Kartu su naujos redakcijos Baudžiamuoju kodeksu buvo įtvirtintos konversijos taikymo draudimo nuostatos, leidžiančios laikyti šį veiksmą nacionaliniu nusikaltimu. Kanados Senato ir Bendruomenių Rūmų pritarimu buvo nustatyta, kad konversijos terapija daro žalą LGBT+ asmenims, kadangi ši praktika remiasi mitais ir stereotipais apie seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę ir lytinę raišką. Įteisinta, kad, nepaisant heteroseksualumo, turi būti įtvirtinta ir kitos seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės asmenų teisinė apsauga (Baudžiamojo kodekso 320.101–320.104 straipsniai).

Pagal Baudžiamąjį kodeksą konversijos terapija yra įteisinta kaip praktika, gydymas arba paslaugų teikimas, skirti:

- pakeisti asmens seksualinę orientaciją į heteroseksualumą;
- pakeisti asmens lytinę išraišką, kad ji atitiktų lytį, priskirtą asmeniui gimus;
- slopinti arba sumažinti ne heteroseksualumo potraukį arba seksualinį elgesį;
- slopinti arba sumažinti asmens lytinę išraišką, kuri neatitinka gimtosios lyties.

Kiekvienas asmuo, kuris sąmoningai skatina atlikti konversijos terapiją, yra pripažįstamas padaręs nusikalstamą veiklą, už kurią gali būti skiriama ne ilgesnė nei 5 metų laisvės atėmimo bausmė (Baudžiamojo kodekso 320.102 straipsnis). Pažymėtina, kad kiekvienas asmuo, kuris sąmoningai skleidžia informaciją apie konversijos terapiją arba siekia gauti finansinę ir kitokią materialinę naudą, taip pat yra pripažįstamas padaręs nusikalstamą veiką, už kurią gali būti skiriama ne ilgesnė nei 2 metų laisvės atėmimo bausmė (Baudžiamojo kodekso 320.103–320.104 straipsniai).

Malta

Maltos Parlamentas 2016 m. gruodžio mėn. patvirtino Seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės ir lyties raiškos įstatymą[13]. Priėmusi šį įstatymą Malta tapo pirmąja Europos Sąjungos valstybe nare, kuri nacionaliniu teisės aktu patvirtino konversijos terapijos sąvoką ir uždraudė konversijos terapijos metodų taikymą šalyje.

Pagal įstatymą konversijos terapijos praktika yra apibūdinama kaip bet koks gydymas, praktika arba nuolatinės pastangos, kuriomis siekiama pakeisti, represuoti ir pašalinti asmens seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę arba lytinę išraišką (Seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės ir lyties raiškos įstatymo 1 straipsnis).

Pagal įstatymą nuo konversijos terapijos taikymo metodų ir šios terapijos praktikos yra apsaugoti ne tik suaugusieji, kurie save priskiria LGBT+ asmenų grupei, tačiau ir asmenys, jaunesni nei 16 metų amžiaus, bei asmenys, kurie yra priskiriami įvairioms rizikos grupėms (atsižvelgiant į jų amžių, brandą, sveikatą, psichologinę būseną, priklausomybes ir emocinę būseną) (Seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės ir lyties raiškos įstatymo 2 straipsnis).

Seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės ir lyties raiškos įstatymas nurodo, kad bet kuriam asmeniui, siekiančiam atlikti konversijos terapijos praktiką priverstiniu būdu arba reklamuoti konversijos terapijos praktiką ir paslaugas, taikoma baudžiamoji atsakomybė. Tokio pobūdžio veiksmai šalyje yra laikomi neteisėtais. Baudžiamasis kodeksas nustato, kad visos veiklos, susijusios su konversijos terapijos taikymu, yra kriminalizuojamos.

---

[11] L. Ramon Mendos. *Curbing Deception: A world survey on legal regulation of so-called "conversion therapies"*. Geneva, 2020. p. 92-95: https://ilga.org/downloads/ILGA_World_Curbing_Deception_world_survey_legal_restrictions_conversion_therapy.pdf

[12] *Criminal Code*: https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-46/

[13] *Suppliment tal-Gazzetta tal-Gvern ta' Malta, Nru. 19,693, 9 ta' Diċembru, 2016*: https://www.parlament.mt/media/81828/act-lv-sexual-orientation-gender-identity-and-gender-expression-act.pdf

Asmenims, siekiantiems vienu ar kitu būdu suvaržyti asmenų lytinę tapatybę ar seksualinę orientaciją, yra numatyta administracinė bauda nuo 1 000 iki 5 000 eurų arba laisvės atėmimo bausmė iki vienų metų. Pažymėtina, kad bet kuris sveikatos paslaugas teikiantis specialistas, pripažintas kaltu dėl konversijos terapijos metodų taikymo arba šios terapijos reklamos platinimo, yra baudžiamas administracine bauda nuo 2 000 iki 10 000 eurų bei laisvės atėmimo bausme iki gyvos galvos (Seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės ir lyties raiškos įstatymo 3–4 straipsniai).

Prancūzija

Prancūzijos parlamentas 2022 m. sausio 31 d. patvirtino Baudžiamojo kodekso pakeitimo įstatymą[14], kuriuo buvo uždrausta šalies teritorijoje taikyti konversijos terapijos praktiką ir kitą veiklą, susijusią su pastangomis pakeisti asmens seksualinę orientaciją arba lytinę tapatybę.

Pagal patvirtintą naujos redakcijos Baudžiamąjį kodeksą už sveikatos paslaugas teikiančių asmenų ir kitų asmenų veiksmus, elgesį ir pasikartojančius pasisakymus, kuriais siekiama pakeisti arba slopinti tikrą asmens seksualinę orientaciją arba lytinę tapatybę bei pažeidžiant asmens psichinę ar fizinę sveikatą, baudžiama 2 metų laisvės atėmimo bausme, papildomai skiriant 30 000 eurų administracinę baudą.

Asmenys (įskaitant sveikatos paslaugų teikėjus), kurie konversijos terapijos metodus siekia taikyti nepilnamečiams asmenims arba naudodamiesi skaitmeninėmis priemonėmis siekia skleisti reklamą ir gauti tiesioginę arba netiesioginę naudą iš konversijos terapijos, baudžiami 3 metų laisvės atėmimo bausme, papildomai skiriant 45 000 eurų administracinę baudą (Baudžiamojo kodekso 225-4-13 straipsnis).

Vokietija

Vokietijos parlamentas 2020 m. birželio 12 d. patvirtino Apsaugos nuo konversijos procedūrų įstatymą[15].

Šis įstatymas taikomas visiems sveikatos paslaugas teikiantiems asmenims ir jų atliekamiems gydymo metodams, kuriais siekiama pakeisti arba slopinti seksualinę orientaciją ir lytinę tapatybę. Pagal įstatymą konversijos terapijos taikymas visiems asmenims (įskaitant ir nepilnamečius asmenis) yra priskiriamas baudžiamajai atsakomybei. Taip pat pagal įstatymo nuostatas konversijos terapijos taikymo paslaugas draudžiama reklamuoti ir siūlyti (Apsaugos nuo konversijos procedūrų įstatymo 1–3 straipsniai).

Asmenims, siekiantiems vienu ar kitu būdu suvaržyti asmenų lytinę tapatybę ar seksualinę orientaciją, numatyta administracinė bauda arba laisvės atėmimo bausmė iki vienų metų. Pažymėtina, kad taip pat bet kuris asmuo, pripažintas kaltu dėl konversijos terapijos metodų taikymo arba reklamos, yra baudžiamas administracine bauda iki 30 000 eurų (Apsaugos nuo konversijos procedūrų įstatymo 5 straipsnis).

Apsaugos nuo konversijos procedūrų įstatyme numatoma įsteigti Federalinį sveikatos mokymo centrą, kuris teiktų konsultavimo paslaugas telefonu arba internetu visiems asmenims, kuriems taikoma ar gali būti taikoma konversijos terapija. Pažymėtina, kad konsultacijas taip pat numatyta teikti ir nukentėjusių asmenų artimiesiems ir šeimos nariams. Svarbu paminėti ir tai, kad konsultacijas planuojama teikti dviem kalbomis (anglų ir vokiečių) ir anonimiškai (Apsaugos nuo konversijos procedūrų įstatymo 4 straipsnis).

---

[14] *LOI n° 2022-92 du 31 janvier 2022 interdisant les pratiques visant à modifier l'orientation sexuelle ou l'identité de genre d'une personne:* https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000045097703

[15] *Gesetz zum Schutz vor Konversionsbehandlungen*: https://www.gesetze-im-internet.de/konvbehschg/BJNR128500020.html

Parengė
Informacijos ir komunikacijos departamento
Tyrimų skyriaus patarėja Laura Švelnytė
Tel. (8 5) 239 6173, el. p. laura.svelnyte@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.
Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.
© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2022